

ОТНОВО ЗА ПЪЛНИЯ И КРАТКИЯ ЧЛЕН

Според правилото за употреба на пълен и кратък член, което е синтактично, с пълен член се членува единствено подлогът в изречението. Изключение правят само прозвища, прякори или географски названия, като *Апостола*, *Щастливеца*, *Хисарлъка* и под., които дори и да са подлог в изречението, пак се членуват с кратък член.

Правият словоред на изречението в съчетание с подлог, чиято функция се изпълнява от одушевено съществително, е най-безпроблемният случай: напр. *Гостът пристигна; Готвачът приготви обяда*. Пълен член обаче се появява в цялата група на подлога, към която принадлежат неговите определения или приложения: *Дългоочакваният гост дойде; Иван, гостът от Сопот, дойде*. Пълен е членът и на името, употребено след глаголи като *съм, бъда, оказвам се, изглеждам* и др., напр. *Х. е съученикът ми/успелият/добрият; У. се оказа най-верният му приятел/дарителят на училището; Ученикът на първия чин изглежда най-доволният от всички*. Ако обръщението е нарицателно име, то също е с пълен член: – *Малкият, заповядай едно бонбонче!*

При страдателен залог (още повече ако подлогът е неодушевено съществително), както и при обратен словоред на изречението може подлогът да не бъде правилно разпознат, поради което погрешно да се членува с кратък вместо с пълен член, затова трябва особено да се внимава в примери като *Телевизорът е поправен от новия техник; Ученика, а не учителя извика при себе си директорът*. Защото не е едно и също дали *Заекът* видя *сокола*, или *Заека* видя *соколът*.

Практически замяната на думата, която трябва да се членува, с местоимението **той** показва, че тя е подлог, т.е. че трябва да се членува с пълен член, а пък заместването ѝ с местоимението **него** сигнализира друга синтактична роля и членуване с кратък член.

Гл. ас. д-р Ванина Сумрова

Секция за българска лексикология и лексикография
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ – БАН